

Makar till strokepatienter får långsiktigt nedsatt livskvalitet

Makar till strokepatienter upplever lägre hälsorelaterad livskvalitet än makar till friska kontrollpersoner sju år efter partnerns insjuknande, visar en ny studie publicerad i tidskriften Stroke.

I Sverige drabbas årligen 25 000–30 000 personer av stroke. En allt större andel insjuknar i arbetsför ålder. Effektivare behandling innebär att fler räddas till livet och att andelen patienter med svårare motoriska restsymtom har minskat. Många med »lindrig stroke« drabbas dock av kognitiva funktionsnedsättningar och hjärntrötthet och kan under lång tid vara i behov av stöd från sina anhöriga.

Den komplexa symtombilden kan ha omfattande konsekvenser i vardagen för hela familjen med inverkan på såväl fysisk som mental hälsa. Påverkan på anhörigas mentala hälsa är tidigare undersökt i kortare tidsperspektiv, medan de långsiktiga hälsoeffekterna är relativt okända. Vår studie syftade därför till att undersöka fysisk och mental hälsa hos makar till yngre strokepatienter i ett längre perspektiv samt att identifiera orsaker till nedsatt livskvalitet.

I studien ingick 248 makar till strokepatienter och 245 makar till friska kontrollpersoner. Den var en del av SAHL-SIS (Sahlgrenska Academy study on ischemic stroke) som omfattar 600 vux-

na personer insjuknade i ischemisk stroke före 70 års ålder, vilka förlöpan- de rekryterades från fyra strokeenheter i Västsverige, samt 600 geografiskt, köns- och åldersmatchade friska kontrollpersoner.

Alla deltagare och deras makar/sambor följdes upp efter sju år. Data om strokepatienterna samlades in vid besök hos läkare och forskningssjuksköterska medan data om kontroller och makars/sambors fysiska och mentala hälsa, mätt med SF-36, samlades in via postenkät.

Resultaten visar att makar till strokepatienter värderade sin livskvalitet lägre när det gäller fysisk rollfunktion, generell hälsa, vitalitet, social funktion, emotionell rollfunktion och mental hälsa jämfört med makar till kontrollpersonerna.

Makarnas fysiska hälsa påverkades negativt av eget åldrande och partners grad av funktionshinder medan den mentala hälsan påverkades negativt av partners grad av funktionshinder, kognitiva svårigheter och depressiva symtom. De makar som var i riskzonen för sämre livskvalitet hade en stödjande roll samtidigt som de upplevde brist på eget socialt stöd.

Slutsatsen från vår studie är att många

Foto: Fotolia/IBL

Makarnas fysiska hälsa påverkades negativt av eget åldrande och partners grad av funktionshinder.

anhöriga till strokepatienter upplever en försämrad generell och mental hälsa, vilket påverkar deras förmåga till egna aktiviteter och sociala relationer.

Att erbjuda anhöriga ett bättre stöd genom tidigt insatta, långsiktiga och familjeanpassade hälsofrämjande stödinsatser kan antas öka chansen till förbättrad livskvalitet och minska risken för ohälsa.

Josefine Persson

MSc, hälsoekonom, doktorand

Gunilla Forsberg-Wärleby

med dr, leg arbetsterapeut;

båda institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet

Persson J, Holmegaard L, Karlberg I, Redfors P, Jood K, Jern C, Blomstrand C, Forsberg-Wärleby G. Stroke. 2015;46(9):2584-90.

Koppling mellan SSRI och våld

I många år har SSRI-preparat använts för att behandla psykiska besvär, bland annat depression och ångest. Behandlingsformen är mycket vanlig, både i Sverige och inte minst internationellt. En ny studie baserad i svenska datakällor visar nu att det kan finnas en viss koppling mellan SSRI och våldsbrott bland ungdomar mellan 15 och 24 år.

Slutsatsen drogs efter en studie på 856 493 svenskar som ordinerats SSRI-preparat. Genom Cox regressionsanalys jämförde författarna det svenska läkemedelsregistret med brottsregistret mellan 2006 och 2009.

Det fanns en signifikant koppling mellan lågdosanvändning av SSRI och våldsbrott (hazardkvot 1,19; 95 procenta konfidensintervall 1,08–1,32; $P < 0,001$; absolut risk = 1,0 procent) för kvinnor och män i åldrarna 15–24 år. Individu- er i samma åldersgrupp löpte också större risk för att agera våldsamt

vid polisingripande, att åtalas för icke-våldsamt brottslighet, att drabbas av icke-livshotande skador samt att ha en överkonsumtion av alkohol. Inga skillnader kunde visas för personer i samma åldersgrupp som använde SSRI i medel- eller högdos.

Inga signifikanta skillnader hittades bland personer som var 25 år eller äldre i fråga om behandling med SSRI i relation till våldsbrott.

I analyserna justerade författarna för eventuella andra psykofarmaka. Till studiens begränsningar hör att författarna inte erhållit information om svårighetsgraden vad gäller symtombild. Valet av behandling kan ha styrts av patientens diagnos eller sjukdomsintensitet vilket i sin tur är faktorer som kan ha påverkat utfallet. Därutöver går det inte att kontrollera för följsamhet till behandlingen.

Det bör påpekas att inga slutsatser om

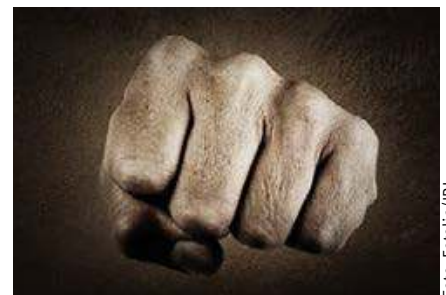

Foto: Fotolia/IBL

Det fanns en signifikant koppling mellan lågdosanvändning av SSRI och våldsbrott.

direkta orsakssamband kan dras, men att associationen mellan SSRI-behandling, åldersgrupp och våldsbrott är intressant. Fler studier behövs för att kunna validera de resultat som hittats i denna studie.

Ardavan Khoshnood

ST-läkare, akutsjukvård,

Skånes universitetssjukhus, Lund;

MSc kriminologi, Malmö högskola;

BSc underrättelseanalys, Lunds universitet

Molero Y, et al. PLoS Med. 2015;12(9):e1001875.